

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
DLA ELEWACJI I POKRYCIA DACHU WIEŻY KOŚCIELNEJ
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA
W CHWAŁKOWIE KOŚCIELNYM (POW. ŚREMSKI)**

OPRACOWAŁ:
KRZYSZTOF MILANOWSKI
mgr Krzysztof Milanowski
KONSERWATOR / ZŁOŻYŁ OŚWIADCZENIE
NR DYPLOMU 2067

CHWAŁKOWO KOŚCIELNE
SIERPIEŃ 2024 R.

SPIS ZAWARTOŚCI

I. CZĘŚĆ FORMALNO – PRAWNA.....	3
II. INFORMACJE WSTĘPNE	5
III. HISTORIA I OPIS OBIEKTU.....	6
IV. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ.....	8
V. CEL I ZAKRES PRAC BUDOWLANO-KONSERWATORSKICH	9
VI. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH	10
VII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA	19

I. CZĘŚĆ FORMALNO – PRAWNA.

  (podpis posiadacza dyplomu) Nr 2067 (numer dyplomu) MEN-I-3a SW ZG Pol. Śl. z. 51/97	UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU Wydział Sztuk Pięknych nazwa jednostki organizacyjnej uczelni D Y P L O M Pan(i) <u>Krzysztof Jan Milanowski</u> imię i nazwisko urodzony(a) dnia <u>16 czerwca 1971</u> roku w <u>Wągrowcu</u> odbył(a) studia wyższe <u>magisterskie/5-letnie/</u> na kierunku <u>Ochrona Dóbr Kultury</u> w zakresie <u>konserwatorstwa</u> z wynikiem <u>dobrym</u> i uzyskał(a) w dniu <u>11 maja 1999</u> roku tytuł <u>magistra</u> <u>/-/R.Drzewiecki</u> <u>/-/A.Jamiołkowski</u> Dziekan Rektor <u>Toruń</u> dnia <u>11 maja 1999</u> roku
---	--

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
ul. Łazienna 8, 87-100 Toruń
tel. (056) 655 47 51, (056) 821 06 92
fax (056) 655 46 84 REGON 005740463

.....
/oznaczenie organu/

Toruń, 01 czerwca 1999 r.
/miejscowość, data/

l.dz. WO.SOZ. - 1573/99

ZAŚWIADCZENIE Nr 15/99

Na podstawie art. 217 § 2 pkt 2 Kodeksu postępowania administracyjnego, i § 17 i 18 oraz 20 rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11 stycznia 1994 r. o zasadach i trybie udzielania zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach oraz prac archeologicznych i wykopaliskowych, warunkach ich prowadzenia i kwalifikacjach osób, które mają prawo prowadzenia tej działalności (Dz. U. Nr 16, poz. 55) stwierdzam, że:

Pan/i/ **mgr Krzysztof Milanowski**
urodzony/a **16 marca 1971 r. w Wągrowcu**
zamieszkały/a/ **w Toruniu, ul. Rydygiera 22 d/50**
posiada kwalifikacje w zakresie: **pełnienia nadzorów konserwatorskich przy remontach obiektów zabytkowych.**

Niniejsze zaświadczenie nie zwalnia od obowiązku każdorazowego uzyskania zezwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie prac przy zabytkach, określonego przepisami powołanego wyżej rozporządzenia.

Kopię zaświadczenia składa się do akt znajdujących się przy rejestrze wydanych zaświadczeń o kwalifikacjach.

Zaświadczenie wydaje się na wniosek zainteresowanego.

Otrzymuje:

1. Pan/i/ (adres)
Krzysztof Milanowski
ul. Rydygiera 22 d/50
87-100 Toruń

Krzysztof Milanowski

Oplatę skarbową w wysokości
3,00 zł skasowano na wniosku

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
mgr Małgorzata Oprysz
.....
podpis z podaniem imienia,
nazwiska i stanowiska służbowego
Wojewódzki Urząd
Ochrony Zabytków w Toruniu
ul. Łazienna 8, 87-100 TORUŃ
tel. (056) 655 47 51, (056) 821 06 92
fax (056) 655 46 84
REGON 005740463 NIP 956-16-21-709
Za zgodność z oryginałem
Toruń, dnia **12.06.2004**
Podpis *J. Lewandowski*

* Należy wstawić odpowiedni przepis § 17 - 19 w/w rozporządzenia w zależności od tego jakiego rodzaju kwalifikacje wnioskodawcy stwierdza w zaświadczeniu wojewódzki konserwator zabytków.

II. INFORMACJE WSTĘPNE

1. RODZAJ OBIEKTU: kościół parafialny, bud. 1819, wpisany do rejestru zabytków pod numerem 2241/A decyzją dnia 01.09.1992 r.

2. LOKALIZACJA: wolnostojący na rozległej, ogrodzonej zabytkowym murem działce nr 249, pod adresem: Chwałkowo Kościelne 57, 63-100 Śrem, woj. wielkopolskie, pow. śremski, gm. Książ Wielkopolski - obszar wiejski

3. ZAMAWIAJĄCY: Parafia św. Michała Archaniola
Chwałkowo Kościelne 57, 63-100 Śrem,

4. PODSTAWA OPRACOWANIA:

- zlecenie zamawiającego
- szczegółowe oględziny budynku przeprowadzane w czerwcu br.
- karta ewidencyjna zabytków architektury i budownictwa (aut.: H. Wieczorkiewicz, 1991 r.)
- karta ewidencyjna (tzw. zielona), 1958 r.
- dokumentacja fotograficzna
- analiza historyczna i porównawcza

5. PRZEDMIOT OPRACOWANIA: Przedmiotem opracowania jest program prac konserwatorskich dla elewacji kościoła.

6. ZAKRES OPRACOWANIA

Wszystkie elewacje oraz pokrycie hełmu wieży.

7. OPRACOWAŁ

mgr Krzysztof Milanowski

8. Zdjęcia

mgr Krzysztof Milanowski

III. HISTORIA I OPIS OBIEKTU

(na podstawie: karta ewidencyjna zabytków architektury i budownictwa, aut.: H. Wieczorkiewicz, 1991 r).

Kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła; parafia wzmiankowana w 1397 r. ; w XIII w. - własność Mikołaja, syna Sędziwoja; pierwotny kościół - drewniany, p.w. św. Michała, obecny kościół - wzniesiony ok. r. 1819; prezbiterium i zakrystia - dobudowane staraniem ks. Apolinarego Zmudy w r. 1891, a wieża - w r. 1902. Prezbiterium, zakrystia i wieża - wzniesione w stylu neogotyckim.

Obiekt wchodzi w skład założenia kościelnego, położonego w centrum wsi; usytuowany jest po pd. stronie głównej drogi wiejskiej o orientacji wsch.- zach.; sąsiaduje: od wsch. - z plebanią, od zach. - z zabudową wiejską, od pd. - z polem uprawnym; otoczony murem ceglany.

OPIS

Materiał i konstrukcja: budynek murowany z cegły na zaprawie wapiennej, w wątku krzyżowym, tynkowany; portale i ościeża okien - z profilowanej cegły; wieża i przypory ze sterczynami - nietynkowane; na niskim, ceglany cokole; w prezbiterium i kruchcie - sklepienia krzyżowo - żebrowe, w nawie - strop z fasętą; więźba dachowa - niedostępna; dachy kryte karpiówką, układaną w koronkę, a wieża - blachą; posadzka ceramiczna; schody na chór - w wieżyczce, kręcone, ceglane; otwory okienne i drzwiowe - zwieńczone lukiem ostrym; w zakrystii - o wykroju prostokątnym; okna - obustronnie rozglifione; od zewn. - profilowane ościeża; w większości okien - witraże; drzwi - w bogato profilowanych portalach, deskowo-listwowe, nowe.

Rzut: kościół jednonawowy, z wyodrębnionym, czworokątnym prezbiterium od wsch. i kwadratową kruchtą od zach.; od pd. - duża, prostokątna zakrystia.

Bryła: zwarta. Budynek wolnostojący, orientowany; kościół jednokondygnacyjny z sześciokondygnacyjną wieżą od zach.; nawa i prezbiterium nakryte wspólnym dachem dwuspadowym, zakrystia - pulpitowym; czworokątna wieża, od połowy wysokości przechodząca w wielobok - nakryta dachem namiotowym.

Elewacja zach. - symetryczna względem osi głównej budynku, jednoosiowa; na osi - bogato profilowany portal; nad nim - duża, ceglana rozeta; naroża wieży -

- podkreślone przekątniowo ustawionymi przyporami. Elewacje boczne (pn. i pd.) - pierwotnie opracowane analogicznie, trójosiowe; obecnie - elewacja pd. – przesłonięta nowszą zakrystią; podziały osiowe - podkreślone dużymi przyporami; każda z nich zwieńczona sterczyną; prezbiterium zamknięte prosto i opięte przyporami; w każdej z płaszczyzn między przyporami - niewielkie okno. [...]

IV. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Budynek zachowany w stanie dobrym/dostatecznym. Konstrukcja stabilna, zachowana pierwotna (po rozbudowach) artykulacja elewacji i detal architektoniczny. W partiach nadproży otworów architektonicznych zakrystii oraz na całej wysokości klatki schodowej dobudowanej do wieży widoczne głębokie i rozległe pęknięcia statyczne. W bezpośrednim sąsiedztwie budynku występuje kilka rodzajów nawierzchni - od płyt betonowych w części zachodniej, po betonowe płyty chodnikowe w otoczeniu zakrystii i nawierzchnię piaszczystą wzdłuż nawy i prezbiterium. Nawierzchnie te są nierówne, miejscami zapadnięte.

Lico elewacji zachowane w stanie dostatecznym. Na partiach wykończonych cegłą licową widoczne ubytki spoiny, lokalne ubytki i wykruszenia cegieł z wątku, łaty cementowe oraz rozległe kolonie mikroorganizmów po stronie zachodniej i północnej. Partie tynkowane w większości pokryte nieprawidłowym tynkiem cementowym. Lico ogólnie zabrudzone wieloletnimi osadami atmosferycznymi.

Pokrycie dachu wieży nieszczelne, co można stwierdzić w trakcie oględzin wnętrza trzonu wieży, gdzie część podłóg drewnianych uległa przegnicu.

V. CEL I ZAKRES PRAC KONSERWATORSKICH

Mając na uwadze wartość zabytkową, stan i charakter obiektu przyjęto następujące założenia konserwatorskie:

- ograniczyć ingerencję konserwatorską do minimum tak, aby doprowadzić do oczyszczenia elewacji, dokonania ew. uzupełnień tylko w niezbędnym zakresie oraz ich właściwego zabezpieczenia;
- na etapie wykonawczym, pod nadzorem konserwatorskim podejmować decyzje o zakresie wymiany cegieł, zakresie uzupełnień kitami lub ewentualnym pozostawieniu drobniejszych uszkodzeń;
- przeprowadzić konserwację elewacji zachowując w maksymalnym stopniu oryginalne materiały: cegły, zaprawy i detale architektoniczne;
- w pracach konserwatorsko-restauratorskich zastosować materiały o składzie chemicznym i właściwościach fizykochemicznych maksymalnie zbliżonych do oryginalnych (np. ręcznie formowane cegły itp.);
- usunąć te materiały budowlane i elementy, które powodują niszczenie elewacji oraz stanowią zakłócenie ich pierwotnego opracowania plastycznego – w szczególności spoiny i łaty cementowe;
- po oględzinach z poziomu rusztowań podjąć konieczne roboty murarskie – w szczególności zszyć pęknięcia statyczne,

VI. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Wytyczne ogólne:

1.1. Wszelkie prace konserwatorskie winny być wykonane przez specjalistyczną firmę konserwatorską, pod kierunkiem dyplomowanego konserwatora elementów i detali architektonicznych, pod nadzorem konserwatorskim oraz w ścisłej współpracy z przedstawicielami właściwego Urzędu Ochrony Zabytków.

1.2. Przed przystąpieniem do prac należy wykonać dokładną dokumentację fotograficzną obiektu.

1.3. Przystępując do prac należy wykonać próby oczyszczenia powierzchni lica ceglanego, zaczynając od metod najmniej inwazyjnych.

1.4. W trakcie prac należy wykonywać bieżącą dokumentację konserwatorską.

1.5. Po zakończeniu prac należy opracować dokumentację powykonawczą.

2. Wytyczne szczegółowe:

2.1. Otoczenie obiektu.

Należy usunąć istniejące nawierzchnie w sąsiedztwie murów obwodowych budynku oraz zaprojektować i po przeprowadzeniu prac konserwatorskich wykonać je w sposób estetyczny i gwarantujący prawidłowe odprowadzenie wód opadowych i brak rozprysków.

2. 2. Mury obwodowe.

1. Ściany zewnętrzne należy odcinkowo odkopywać i wykonać wtórną pionową izolację przeciwwodną.

Na technologię składają się kolejne czynności i materiały:

- Przygotowanie podłoża przez usunięcie starych zapraw, oczyszczenie powierzchni przez intensywne piaskowanie, usunięcie wypełnienia spoin w murze na głębokość 20 mm, odpylenie powierzchni muru przez odkurzenie lub porównywalną metodą.

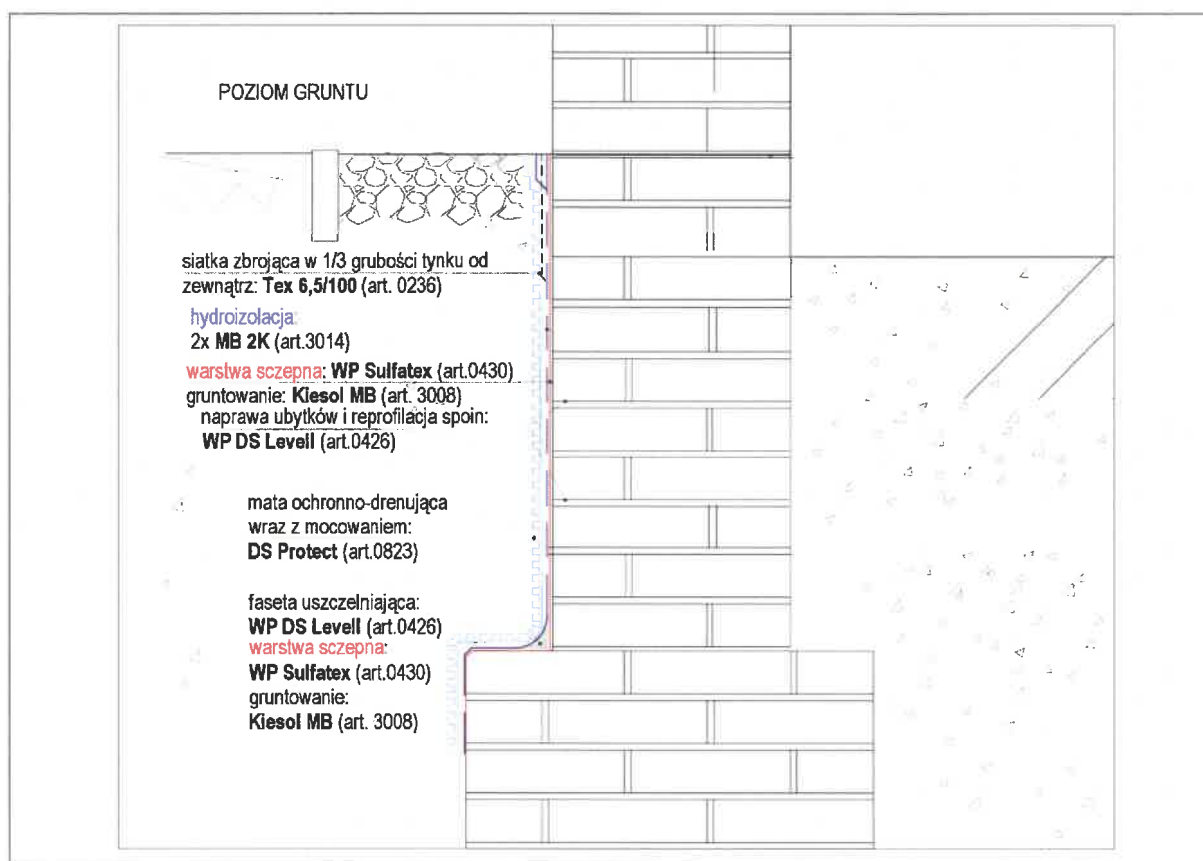
- Gruntowanie krzemionkujące wykonać przez spryskanie oczyszczonej powierzchni preparatem o działaniu wzmacniającym. Proponuje się preparat **Kiesol** firmy Remmers rozcieńczony 1:1 wodą lub równoważny innej firmy.
- Naniesienie "świeże na świeże" szlamu uszczelniającego, np. **WP Sulfatex** firmy Remmers lub równoważnego innej firmy.
- Wyrównanie powierzchni oraz zamknięcie spoin szpachlówką uszczelniającą. Proponuje się zastosowanie szpachlówki **WP DS Levell** lub tynku podkładowego **SP Levell** firmy Remmers lub równoważnego innej firmy.
- Wykonanie elastycznej powłoki przeciwwodnej. Proponuje się zastosowanie masy reaktywnej MB 2K firmy Remmers lub równoważnej innej firmy.

2. Opisana powyżej izolacja powinna być wykonana w taki sposób, aby zapewnić ciągłe połączenie z zalecaną izolacją poziomą w murze. W miejscu połączenia ściany fundamentowej z ławą oraz w miejscach przejść rurowych wykonać uprzednio fasetę uszczelniającą w następującej technologii:

- Gruntowanie krzemionkujące wykonać przez spryskanie oczyszczonej powierzchni preparatem o działaniu wzmacniającym. Proponuje się preparat **Kiesol** firmy Remmers rozcieńczony 1:1 wodą lub równoważny innej firmy.
- Naniesienie "świeże na świeże" szlamu uszczelniającego, np. **WP Sulfatex** firmy Remmers lub równoważnego innej firmy.
- Wyrównanie powierzchni oraz zamknięcie spoin szpachlówką uszczelniającą. Proponuje się zastosowanie szpachlówki **WP DS Levell** lub tynku podkładowego **SP Levell** firmy Remmers lub równoważnego innej firmy.
- Wykonanie jednego cyklu krzemionkowania. Proponuje się preparat **Kiesol** firmy Remmers rozcieńczony 1:1 wodą lub równoważny innej firmy. W strefie fasety uszczelniającej do wysokości ok. 20 cm zastosować szlam uszczelniający np. **WP Sulfatex** firmy Remmers lub równoważnego innej firmy.

3. Na przejściach rurowych zastosować dodatkowo:

- Wykonanie ścianie oraz rurze warstwy szepnej z bezrozpuszczalnikowego, elastycznego szlamu uszczelniającego, np. **MB 2K** firmy Remmers lub równoważnego innej firmy.
- Wykonanie metodą "świeże na świeże" fasety z zaprawy z elastycznej polimerowej powłoki grubowarstwowej, np. **MB 2K** firmy Remmers lub równoważnej innej firmy z dodatkiem suszonej piecowo mieszanki piasków kwarcowych o odpowiednio dobranym uziarnieniu i proporcjach mieszania (w zależności od wytypowanego materiału).

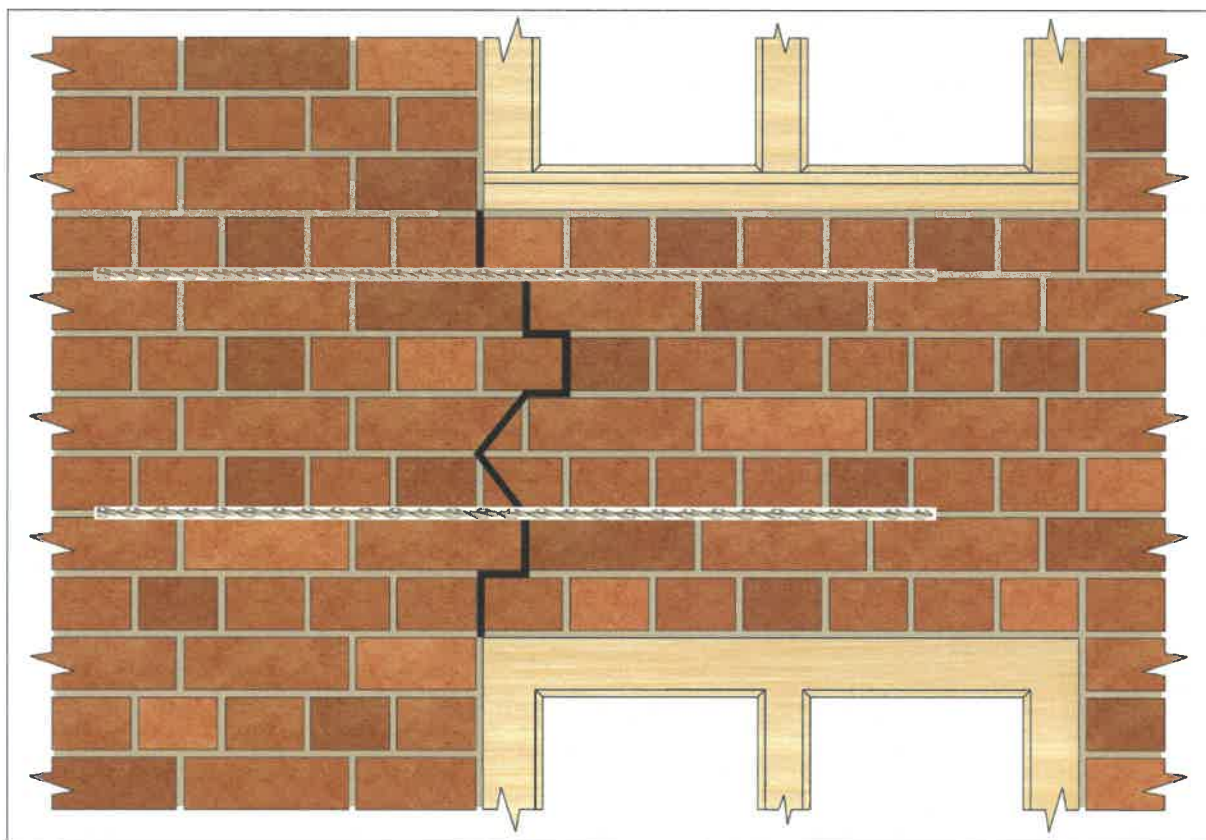
II. 1. Schemat wykonania izolacji przeciwwilgociowej w technologii Remmers.

2.3. Elewacje, lico ceglane (wieża z klatką schodową, przypory narożne, gzymsy ceglane).

- wstępne oczyszczenie powierzchni elewacji za pomocą szczotek, usunięcie luźnych zanieczyszczeń i uszkodzonych, luźnych fragmentów cegieł.
- całkowite, ostrożne usunięcie wtórnych i uszkodzonych spoin.
- umycie elewacje podgrzaną wodą stopniując ciśnienie aż do osiągnięcia spodziewanego efektu.
- wykonanie zabiegów odsalania partii o zawyżonej zawartości soli rozpuszczalnych w wodzie, na drodze swobodnej, kapilarnej migracji roztworów soli do rozszerzonego środowiska - proponowany okład z mieszaniny piasku z bentonitem i pulpą celulozową, lub gotowych preparatów do wykonywania kompresów odsalających.
- wszystkie osłabione partie lica nasączyć i dedykowanym wzmocnić preparatem **KSE 100** firmy Remmers.
- duże ubytki w wątku ceglanym i kamiennym uzupełnić nowym materiałem o identycznym formacie, maksymalnie zbliżonym kolorze i właściwościach fizycznych, jak w materiale oryginalnym (w przypadku cegieł, najlepiej cegłą rozbiórkową lub nową – ręcznie formowaną).
- uzupełnienie drobniejszych ubytków cegieł dobraną kolorystycznie zaprawą, np. Atlas Złoty Wiek **CG-02**.
- pęknięcia murów proponuje się zszyć kotwami spiralnymi, np. w systemie **Helibar** w taki sposób aby wprowadzić pręty w wycięte spoiny i następnie opracować lico tak, aby naprawy były niewidoczne.
- wykonanie zabiegu dezynfekcji mikrobiologicznej przy zastosowaniu preparatu **BFA** firmy Remmers lub innym, równoważnym.
- uzupełnienie uszkodzonych i brakujących spoin dobraną kolorystycznie spoiną renowacyjną, np. **FM SAN** firmy Remmers lub równoważną innego producenta. Kolor dobrać po oględzinach górnych partii elewacji i podsumowaniu nadzoru konserwatorskiego.
- decyzję o końcowej, powierzchniowej hydrofobizacji należy podjąć na etapie wykonawczym, po uzyskaniu dokładniejszych informacji nt. stanu zachowania

lica muru po jego oczyszczeniu. Proponuje się zastosowanie preparatu **Funcosil SN** firmy Remmers lub równoważnym innego producenta.

Uwaga: Zgodnie z zasadami nie wolno hydrofobizować muru zawierającego sole rozpuszczalne w wodzie.

Il. 2. System mocowania kotew spiralnych (il. ze strony producenta). Kotwy należy montować w pogłębionych spoinach tak, aby po wykonaniu docelowej spoiny pozostały niewidoczne w licu.

2.4. Elementy tynkowane (korpus z prezbiterium, zakrystia):

- Rozpoczęcie właściwych prac remontowo - konserwatorskich poprzedzić demontażem wtórnych i niepotrzebnych elementów na elewacjach przeszkadzających w prowadzeniu robót, w tym instalacji i urządzeń technicznych.
- Usunąć wtórne uzupełnienia z zapraw cementowych, skuć pozostałości odspojonych i osypujących się tynków.
- Elewacje (zachowane tynki oraz odsłonięty wątek muru) oczyścić z zabrudzeń atmosferycznych metodą wysokociśnieniowego mycia na gorąco.
- Miejsca skażone mikroflorą lub narażone na skażenie zdezynfekować i zabezpieczyć np. przy użyciu preparatu *BFA* (Remmers) lub równoważnego.
- Spękania i szczeliny występujące w pozostawionych partiach wyprawy tynkowej mechanicznie poszerzyć i pogłębić w celu ich późniejszej właściwej naprawy.
- Cegły najbardziej zniszczone i nienadające się do ponownego użycia usunąć, zastępując je ceglami nowymi.
- Pękające nadproża i ściany przeszyć kotwami ze stali nierdzewnej w dobranej technologii.
- Na wszystkie partie odsłonięte do lica ceglanego oraz w miejscach głębokich ubytków nałożyć pierwszą warstwę tynku mineralnego *Universal* firmy *Caparol* lub równoważnego.
- Końcową warstwę tynku zacierać zaprawą mineralną *Capalith-Fassadenspachtel P* firmy *Caparol*, lub równoważnego – uziarnienie i sposób zatarcia dobrać po wykonaniu i zatwierdzeniu próby na obiekcie.
- Gruntowanie całej powierzchni ścian wykonać gruntem *Sylitol 111* firmy *Caparol* lub innej firmy o podobnych właściwościach.
- Malować przynajmniej dwukrotnie farbami *Muresko-Premium* firmy *Caparol* lub równoważnymi w zatwierdzonej po wykonaniu próby kolorystyce.
- Wymienić wszystkie opierzenia blacharskie, w tym też rynny i spusty na nowe wykonano z blachy miedzianej.

2.5. Elementy metalowe (kotwy, krzyże, kraty itp.):

- usunięcie starych powłok malarskich metodami mechanicznymi, chemicznymi (proponowane preparaty do wyboru po przeprowadzonych próbach.: *KEIM Dispersionsentferner*, *Remmers Alkutex Abbeizer*, *Scansol*, *Techsol* itp.) lub termicznymi (nagrzewnicami).
- usunięcie produktów korozji metodą chemiczną dowolnym preparatem odrdzewiającym.
- prostowanie zniszczonych elementów metalowych.
- rekonstrukcja i uzupełnienie ubytków metodami kowalsko-ślusarskimi.
- malowanie wszystkich elementów matowymi farbami typu emalia alkidowa z dodatkiem pyłów metali i grafitu – proponowana specjalistyczne farba firmy Eddi Schmied.
- wszelkie elementy kotwione do elewacji, takie jak zwody piorunochronów, mocowania pionów rynnowych itp. Wykonywać tylko w spoinach – nigdy w cegle.

2.6. Pokrycie dachu wieży, daszków i opierzeń miedzianych.

Uwaga: na obecnym etapie nie jest zanany stan deskowania pod pokryciem blachą miedzianą. Należy założyć jego 100% wymianę.

- Dokonać rozbiórki miedzianego pokrycia dachowego i deskowania.
- Oczyszczyć odsłonięte powierzchnie konstrukcji drewnianej (więźby) za pomocą preparatu *ALKALIFREIER ABBEIZER* firmy *Remmers*.
- W przypadku stwierdzenia żerowania szkodników drewna przeprowadzić dezynsekcję przy użyciu insektycydu, np. preparatem *HYLOTOX Q* firmy *Altax*.
- W miejscach znacznego uszkodzenia, odkształcenia i obniżenia parametrów wytrzymałościowych elementu konstrukcyjnego więźby należy go częściowo lub całkowicie wymienić na nowy o tych samych wymiarach, właściwościach (rodzaj drewna, wilgotność) – stosując połączenia ciesielskie.
- Odrdzewić i zabezpieczyć antykorozyjnie wszystkie elementy metalowe, śruby, kotwy itp.

- Wykonać nowe deskowanie ze stosowną impregnacją wszystkich nowych elementów drewnianych.
- Odtworzyć wszystkie pokrycia dachowe i opierzenia z blachy miedzianej, odwzorowując obecny układ i wielkość formatek oraz sposób ich łączenia.

2.7. Stolarki – żaluzje w oknach wieży.

- Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej przed przystąpieniem do prac.
- W razie potrzeby zdemontowania stolarek zamknąć otwory (np. płytami OSB) i zabezpieczyć dostęp do wnętrza.
- Usunięcie wszystkich zbędnych elementów metalowych i niemetalowych, jak gwoździe, szylidy, mocowania instalacji, tabliczki itp.
- Oczyszczenie wszystkich elementów drewnianych metodą mechaniczną z zastosowaniem preparatów chemicznych do usuwania powłok malarskich (wyboru najbardziej optymalnych preparatów dokonać po przeprowadzeniu prób). Proponuje się zastosowanie np. preparatu **Alkutex Abbeizer** firmy Remmers lub **Remlack**.
- Wykonanie impregnacji grzybobójczej i owadobójczej. najmniej dwukrotnie smarując preparatem **Aidol Multi GS** firmy Remmers. (Impregnacji należy dokonać na całej dostępnej powierzchni, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc trudnodostępnych).
- Wzmocnienie strukturalne w miejscach osłabienia drewna poprzez nasycenie bezrozpuszczalnikowymi preparatami na bazie żywicy epoksydowej, np. **PU-Holzverfestigung** firmy Remmers.
- Ewentualne wzmocnienie konstrukcji oraz uzupełnienie brakujących elementów konstrukcyjnych - listewek lub profili o nowe, wykonane z drewna liściastego wysokiej jakości; podklejenie pęknięć drewna oraz osłabionych połączeń stolarskich.
- Uzupełnienie drobnych ubytków dedykowanymi żywicami – proponowana żywica dwuskładnikowa o właściwościach zbliżonych do drewna (po utwardzeniu) – dwuskładnikowa żywica epoksydowa **Araldite** firmy Wellmid.

- Flekowanie drewnem większych ubytków i otworów.
- Wykonanie impregnacji grzybobójczej i owadobójczej nowych elementów drewnianych smarując preparatem **wodnym Induline SW-900** firmy Remmers.
- Gruntowanie stolarek wodnym, niepenetrującym podkładem **Induline GW-390** firmy Remmers,
- Malowanie końcowe wykonać po ustaleniu docelowej kolorystyki z nadzorem konserwatorskim i po wykonaniu próby.
- Montaż wszystkich wcześniej zdemontowanych elementów *In situ*.
- Montaż pierwotnych elementów i okuć.

opracował:

mgr Krzysztof Milanowski

KONSERWATOR DREWNA
NR DYPLOMU 2007

VII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. 1. Widok ogólny od strony północnej.

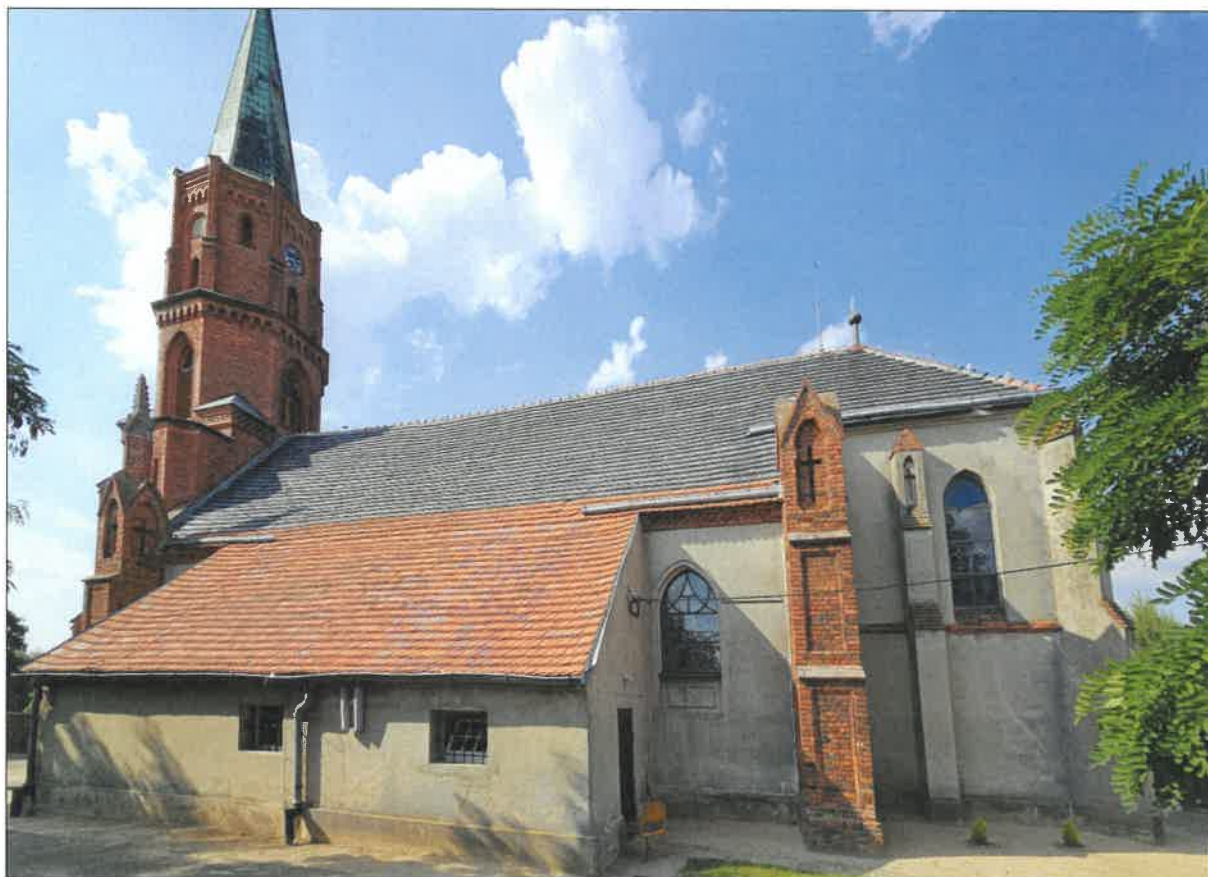
Fot. 2. Widok ogólny od strony południowo wschodniej.

Fot. 3. Widok ogólny od strony północno wschodniej.

Fot. 4. Widok ogólny od strony północno wschodniej.

Fot. 5. Widok ogólny od strony południowej.

Fot. 6. Widok ogólny od strony południowo zachodniej.

Fot. 7. Widok zakrystii od strony południowej.

Fot. 8. Jedno z okien zakrystii w elewacji południowej.

Fot. 9. Instalacja nagłośnienia w elewacji południowej zakrystii.

Fot. 10. Elewacja zachodnia zakrystii.

Fot. 11. Nierówności nawierzchni przy wejściu do zakrystii w ścianie wschodniej.

Fot. 12. Wnętrze zakrystii – ściana południowa spękana i zawilgocona.

Fot. 13 i 14. Masyw wieżowy – widok od strony południowo zachodniej i północno zachodniej.

Fot. 15. i 16. Szczytowa – zachodnia ściana nawy. Po prawej uszkodzony pinakiel betonowy.

Fot. 17. Terakotowa płaskorzeźba przedstawiająca Chrystusa w tympanonie nad wejściem głównym w ścianie zachodniej wieży.

Fot. 18. Rozeta z terakotowym (?) laskowaniem nad tympanonem wejścia głównego.

Fot. 19. i 20. Wejście boczne – północne do kruchty podwieżowej. Po prawej być może starsza wyprawa tynkarska zachowana w blendzie po stornie południowej wieży.

Fot. 21. Wschodnia część północnej elewacji nawy.

Fot. 22. i 23. Jedno z okien w północnej elewacji nawy. Po prawej północna elewacja prezbiterium.

Fot. 24. i 25. Krzyż w górnej sekcji szkarpy podtrzymującej ściany prezbiterium. Po prawej sygnaturka blaszana z datą „1891”.

Fot. 26. Sposób wykończenia nawierzchni płytami betonowymi wokół wieży.

Fot. 27. Piaszczysta nawierzchnia wzdłuż ściany północnej nawy.

Fot. 28. Fragment elewacji północnej nawy – widoczne działanie wilgoci w dolnych partiach ściany. Uszkodzenia tynku, przebarwienia i kolonie mikroorganizmów.

Fot. 29. i 30. Uszkodzona działaniem wilgoci ściana północna. Widok po stornie wnętrza.

Fot. 31. - 33. Klatka schodowa przybudowana po południowo wschodniej stornie wieży. We wnętrzu, niemal na całej wysokości widoczne rozległe pęknięcia statyczne muru.

Fot. 34. i 35. Po lewej widoczne typowe zabrudzenia lica cegieł i osad na spoinie. Po prawej partia tynku w mieszanej kolorystyce – od szarej, do piaskowo ugrowej.

Fot. 36. i 37. Po lewej kolonie mikroorganizmów na partii tynku w elewacji północnej. Po prawej czysty fragment tynku zestawiony z próbnikiem koloru 9310 z palety Keim Exclisiv.